

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nametščencem, vsaka beseda Din 0.30

Štev. 49 • Maribor, sobota, dne 27. aprila 1940 • Leto XV

Med vojno in po vojni

Velike žrtve prinaša in bo prinašalo delavstvo.

Vojne in povojne razmere so izredne. O tem ni dvoma. To smo čutili v svetovni vojni, čutimo pa tudi sedaj, zlasti delavci onih dežel, ki so zapletene v vojno.

Predvsem, če ne vpoštevamo krvnih žrtv, so ta zla v kršitvi svoboščin in poslabšanju socialnih razmer. — Vojni diktatorji zahtevajo zase absolutizem, dočim se socialna vprašanja ob vojnem času prezirajo, družba pa pospeši svojo eksploatacijo državljanov v svojem interesu in v interesu financiranja vojne, ki ga zahteva od družbe vojna diktatura. Delavstvo izgubi v takih razmerah mnogo svojega vpliva na socialne razmere tudi, če ga je prej imelo, ker se mu odreka več ali manj politična svoboda, zlasti pa pravica do kolektivne borbe za svoje pravice.

V vojnih razmerah se gospodarstvo in vsa produkcija prilagodi vojni potrebi, ne toliko socialni. Industrija se prelevi v vojno industrijo, za kar je treba mnogo reform. Tovarne postajajo polagoma v velikem delu neprimerno za mirno gospodarstvo. To pa pomeni, da so posledice nenormalnega gospodarstva v vojni ob povratku v normalno gospodarstvo neprimerno težje in hujše za delovne sloje, kakor je to bilo ob prehodu v vojno stanje, ko se je razcvetela gospodarstvo uničujoča vojna industrija.

Ob povratku iz vojne dobe v mirno, je zopet treba reforme in preureditev gospodarske politike. Ta reforma in preureditev je še mnogo težja kakor prva, ker so med vojno nastale težkoče glede zamenjave blaga, to je trgovine, domače in zunanje. Po vojni nastane torej pravi kaos v produkciji in na trgu, zaradi česar nastane neizbežna gospodarska kriza, ki vrže na cesto stotisoče in milijone delavcev, kjer ostajajo lahko daljšo dobo brez dela in kruha.

Take so neizogibne posledice vojne. Zato tudi ne moremo in ne smemo obsojati delavstva v vojni dobi državah, če skuša že med vojno ohraniti svoj vpliv v vojnih vladah ter se pripravljati obenem na konec vojne, ko bo treba delavski vpliv povečati in pomnožiti, da ne obleži vsa bremena vojnih grehov na plečih delavstva. Delavstvo zahteva po vojni nove boljše razmere. Novo družbo zahteva, ki bo priznavala delavstvu enakopravnost in socialno pravico.

Na to stvar smo opozorili naše čitatelje zaradi tega, ker smatramo, da je ta problem danes najvažnejši. Problem zahteva politično in strokovno organiziranje delavstva v enotnem solidarnem delavskem socialističnem gibanju. — Strašen zločin nad delavstvom je cepljenje njegovih vrst spriču razmer in dogodkov, ki nas čakajo. Neorganizirane in razcepljene nas bodo pohodili, združene pa nikdar in tudi v tem važnem trenutku ne.

Angleška delavska stranka in vojna

V Londonu je govoril v sredo, dne 24. t. m. poslanec angleške delavske stranke ter se odločno izrekel za nadaljevanje vojne. Govornik Greenwood meni, da je Nemčija napravila težko napako, ko je napadla Dansko in Norveško. Pripravljajo se celo Zedinjene države za primer, če bi se vojna razširila. Greenwood je še prav posebno poudaril potrebo svobode govora tudi v sedanjem položaju in rekel, da je svoboda v Angliji najmočnejše orožje.

Boji na Norveškem se stopnjujejo

Nemci se trudijo, da bi preprečili dovoz pojačanj za zavezniško armado

Vesti iz Norveške, ki prihajajo iz obeh vojskujočih se taborov, kakor tudi preko Švedske, soglašajo v tem, da so se pričeli na posameznih odsekih boji večjega obsega, ki se zadnje dni stopnjujejo bolj in bolj.

Nemci se trudijo, da bi s pomočjo letalskih napadov preprečili dovoz novih čet zaveznikov, kakor tudi vojnega materiala, ki ga izkrcavajo zavezniki pri Namsosu, severno od Trondhjemu in južno od Trondhjemu pri Ansalsnesu. Zlasti spravljajo na Norveško nova ojačenja, ki so jim potrebna, ako hočejo obdržati ozemlje, ki so ga do sedaj zasedli.

Te nemške akcije izzivajo protiakcije na strani zaveznikov, ki hite z dovažanjem novih čet in vojnega materiala ter živeža, na drugi strani pa podvzemajo napade velikega obsega na nemška letalska oporišča, tako na Norveškem, kot tudi na Danskem in na otoku Sylt, ki so najbližja norveškemu bojišču.

Nemci imajo to prednost pred zavez-

niki, da imajo v svoji posesti letališča na Norveškem kopnem, dočim si jih morajo zavezniki najbrž šele ustvariti, oz. uporabljati vojne ladje, s katerih se dvigajo letala, v kolikor ne lete na Norveško iz angleških letališč, kar pa je seveda dolga pot.

Ako je namen Nemcev, da vdoro tudi na Švedsko, potem je razumljivo, ako hočejo čim bolj ojačiti svojo armado na Norveškem, ker bi v tem slučaju lahko napadli Švedsko od zahoda, južno in vzhoda (od juga in vzhoda z morja).

Položaj na bojiščih

Na Norveškem so tri bojišča:

Nemške čete v odseku pri Narviku so po švedskih poročilih popolnoma odrezane.

Na bojišču severno od Trondhjemu je položaj približno ta-le:

Zavezniki prodirajo iz Namsosa proti jugu ob železniški progi. Dospeli so do Steinkjera, kjer se razvijajo boji z menjajočim se uspehom. Nemci so vrgli na

to točko večje število svojih čet iz Trondhjemu, ki jih podpirajo nemške vojne ladje, ki v trondhjemske fjorde. Trondhjemski fjord je namreč okrog 100 km dolg in sega proti severu do Steinkjera.

Nemška poročila pravijo, da so to mesto zavzele nemške čete.

Od juga Trondhjemu prodirajo zavezniki od Domabasa preko Størena proti Trondhjemu.

Položaj na glavnem bojišču severno od Osla na črti Lillienhamer—Amot (severno od Elveruma)—švedska meja je za Norvežane neugoden. Nemške sile so tu osredotočene in v veliki premoči ter se opirajo na Oslo kot operacijsko bazo. Norveške čete so se tu umaknile.

V ostalem je položaj na Norveškem v glavnem nespremenjen. Poročila trdijo, da pride na Norveško poveljnik nemškega letalstva general Milch, imenovan je tudi nemški komisar za Norveško dr. Terboven.

Švedska je pripravljena

V nemških pristaniščih v Baltičkem morju in na obali Danske je opažati koncentriranje nemških čet in vkrcavanje

Iz angleških virov poročajo:

»Odkar so Nemci vdrlili na Dansko in na Norveško, se tudi Švedska ne počuti več varno.

Zadnje dni javljajo, da se ponovno zbirajo nemške čete v pristaniščih v Baltičkem morju in na obali Danske. Ne ve se še točno, kam so te čete namenjene, toda ker so opazili, da se vkrcavanje vrši na ledolomilce, sklepajo, da Nemčija namerava napasti Švedsko z juga in v Botniškem zalivu, ki je sedaj še zamrznjen in je plovba mogoča samo s pomočjo ledolomilcev.

Napad na Botniški zaliv bi bil še najbolj verjeten, ker je tam pristanišče

Lulea, odkoder vodi železnica proti Kiruni, kjer se nahajajo znana bogata ležišča železne rude in odkoder vodi železnica na Norveško v Narvik.

Na Švedskem domnevajo, da bo Nemčija prisiljena napasti Švedsko, ker sicer ne bo mogla nuditi pomoči svojim četam na Norveškem, kamor more prevažati moštvo in material ter hrano domala samo še z letali.

Nemški tisk in nemški radio očitata Švedski, da ne varuje dovolj svoje nevtralnosti, da kaže očitno svoje simpatije za zaveznike in podobno.

Toda Švedska je pripravljena in vojska deloma že mobilizirana.

Razgovori med Anglijo in Sovjetsko Rusijo glede sklenitve trgovinskega dogovora

Pogajanja za sklenitev trgovinskega dogovora med Anglijo in Sovjetsko Rusijo se po švicarskih vesteh nadaljujejo. Anglija zahteva jamstva, da surovine in industrijski izdelki, ki jih bo pošiljala v Sovjetsko Rusijo, ne bodo od tam prodani Nemčiji.

Domneva se pa tudi, da se sporedno s temi razgovori vrše politična posvetovanja. Trdi se, da Sovjetska Rusija ni zadovoljna z nemškim vdorom na Norveško. Izhod iz Baltičkega morja je za rusko mornarico zaprt, ker ga drže v svojih rokah Nemci, odkar so se polastili Danske.

Italija in zavezniki

Čez noč zopet drugače kot pretekli teden.

Vesti iz Italije ne povedo nič določnega o zadržanju Italije in tudi ne o njenih bližnjih namerah. Opaža pa se, da je nastopil preokret v pisanju italijanskih listov, kar znači, da je ta preokret dik-

tiran od režima, ki ima v Italiji vso oblast nad časopisjem.

Italijanski listi, ki so pred par dnevi pisali o nemški akciji na Norveškem, kot o popolnoma uspelem podvigu in

slavili nemško orožje, so pričeli pisati, da se bodo pravi boji na Norveškem šele pričeli in da je njih izid negotov.

List »Italia« pa je 23. aprila objavil članek, v katerem se odkrito izjavlja proti vsaki vojaški intervenciji Italije, naglašujoč, da se sedanja vojna Italije prav nič ne tiče. Italija se nahaja v vojni že od l. 1935. in je že izvojevala najslavnejše zmage. Sedaj se hoče utrditi na svojih novih položajih. Zato ji tudi nihče ne more zameriti, če želi ostati izven sedanje vojne. Članek je očitno proti temu, da bi šla Italija v vojno na strani Nemčije in začudi, ker ni mogel biti objavljen brez pritrdila vladine cenzure.

O čem je sklepal veliki vojni svet v Londonu

Uradni komunike vojnega sveta v Parizu in potem v Londonu pravi, da je vojni svet razpravljal o prevažanju čet na Norveško, o položaju Švedske, o Balkanu, češ, da je položaj manj napet.

Deputacija svobodnih strokovnih organizacij

pri ministru za socialno politiko.

Svobodne strokovne organizacije so te dni poslale v Beograd posebno deputacijo v ministrstvo socialne politike, da opozori gospoda ministra na svoje zahteve glede socialnopolitičnih ustanov borze dela, socialnega zavarovanja, volitev obratnih zaupnikov in naraščajoče draginje.

Glede socialnega zavarovanja organizacije niso proti reformam, kolikor so potrebne, zahtevajo pa, da se jim načrt o reformah na legalen način predloži v izjavo kot interesentom, ker imajo zakonito pravico o eventualnih reformah soodločati.

Vlada bo prenesla svoja zakonodajna pooblastila na senat? Iz Beograda poročajo, da namerava vlada prenesti svoje zakonodajne posle na senat, ker ni parlamenta. Po čl. 116 ustave je tudi to mogoče.

Koliko znašajo zgube letal v vojni?

Koliko je treba delavcev za letalsko industrijo?

Časopis »Aeroplan« je objavil v aprilski številki studijo o številu delavcev, ki so potrebni letalski industriji in njenim sporednim industrijskim panogam. Izgube letalstva v vojni znašajo 61,2 odst. pri bombardiranih, 13,8 odst. pri izvidniških letalih in 18 odst. pri šolskih letalih.

Moč letalstva zavisi torej od dveh glavnih faktorjev: njenih materialnih sredstev države in števila industrijskih delavcev. Vendar je najbolj odločujoč moment število delavcev.

Računi Wagemanovega instituta kažejo, da je treba za vsako letalo s pilotom in izvidnikom, ki upravlja s strojno puško, imeti v zaledju 60 delavcev, nek francoski strokovnjak trdi, da je dovolj samo 25 delavcev, med tem ko italijanski strokovnjaki pravijo, da 33.

Računajmo letalsko floto od 26.000 aparatov, ki so izdelani iz kovine in tehtajo povprečno 5000 kg; od teh aparatov naj jih bo 50 odst. bombnikov, 32 odst. izvidniških letal in 18 odst. šolskih letal. — Letalska industrija mora v tem slučaju izdelati letno najmanj 117.000 novih letal, ako se naj stalež letal ohrani na prvotni višini. Za izdelavo tako ogromnega števila letal, sku-

paj z motorji, instrumenti in rezervnimi deli, je treba po računih imenovanega časopisa 2.391.148 delavcev.

K temu številu pa je potrebno dodati še delovno silo za proizvodnjo goriva in maziva, uniform in opreme, kakor tudi za razpošiljanje aparatov. Zato nikakor ni pretirano, ako računamo, da se v to svrhu potrebna delovna sila poveča še za 50 odstotkov od poprej navedenega števila. Torej bi bilo potrebno za vzdrževanje zračne flote od 26.000 aparatov za časa vojne 3.593.218 delavcev. Tri in pol milijona delavcev znači 27 odstotkov nemškega industrijskega delavstva.

Pri tem pa je treba vpoštevati, da je v Nemčiji potrebno za izdelovanje nadomestkov mnogo več delovne sile kot n. pr. v Angliji. Za izdelavo 100 ton kavčuka je treba v Angliji 45 delavcev, v Nemčiji, kjer delajo kavčuk iz »bune«, pa 75 ljudi. Nemčija je dobila zasedbo Češke dobro kvalificirane delavce za vojno industrijo, to pa ne velja za Poljsko. Zavezniki pa imajo prvovrstno kvalificirano delovno silo doma, v dominih in razen tega razpolagajo z množstvom nakupa letal v Zedinjenih državah.

— —

Kaj pravi guverner slovaške narodne banke o slovaškem gospodarstvu?

Guverner slovaške narodne banke dr. Karvaš je objavil poročilo o gospodarskem položaju Slovaške v prvem letu njenega obstoja:

»Promet slovaškega kapitala v l. 1939 ne daje najlepše slike. Stvarjanje kapitala je zelo majhno. Zaupanje v finance je bilo tako zelo omajano, da se namesto porasta čuti vedno večje opadanje hranilnih vlog. Hranilne vloge so ljudje dvigali, namesto vlagali. Koncem l. 1939 je bilo hranilnih vlog 2990 milijonov kron, kar znači v primeru s l. januarjem znižanje za skoro pol milijarde. — Stanje hranilnih vlog predstavlja samo polovico letnega slovaškega narodnega dohodka. Tako stanje se mora označiti v normalnih časih kot silno nizko.«

Nadalje se v poročilu naglašja, da vlada pomanjkanje kapitala za investicije in še bolj prometnega kapitala. Petina, če ne celo četrtina denarja je shranjenega doma. Guverner zahteva, da se zagotovi pravna sigurnost in sigurnost vlog.

Splošna situacija na Slovaškem je razvidna iz poročila guvernerjevih besed:

»Ako so slovaška narodna banka in gospodarstveniki morali v preteklem letu premagati gotove težkoče, bodo morali storiti to tudi v tem letu in to še v povečani meri. Dejstvo, da je naše gospodarstvo, z zrelišča zaposlenosti, odvisno v gotovih pravicah od zunanjih

momentov, nas mora vzbuditi na večjo in neprestano opreznost. Razdobje, ki smo ga preživeli, ne more še služiti kot podlaga za dokončne zaključke o slovaškem gospodarstvu. Lahko bi se nam pripetila neprijetna iznenadenja, ako ne bomo dovolj pripravljeni.«

Razno

Finske izgube v vojni po podatkih ameriškega »Rdečega križa«. Po podatkih ameriškega »Rdečega križa«, ki je deloval med vojno na Finskem, je padlo v vojni 18.000 finskih vojakov, 40.000 pa je bilo ranjenih. Te številke se, kakor vidimo, znatno razlikujejo od števil, ki jih je navedel komisar za zunanje zadeve Molotov v svojem govoru pred vrhovnim sovjetskimi svetom.

Razna nova nadomestila skušajo iznajti nemški tehniki. Holandski dnevnik »Telegraaf« poroča, da so kemiki znane I. G. Farbenindustrie izdelali takozvano »Igepon«-milo, za katere izdelovanje skoro ni potrebno nič masti. Isti list poroča, da so v Nemčiji iznašli postopek za izdelovanje klobučevine iz las. Nemški frizerji so dobili nalog, da morajo postržene lase zbirati ter jih oddajati oblastem.

George Necoll Warnes, predstavnik delavske stranke v Lloyd Georgejevi vojni vladi in sopodpisnik verzajske mirovne pogodbe, je minule dni umrl v Londonu.

Prenos tujega kapitala iz Anglije. Angleški finančni minister John Simon je izjavil, da vlada ne bo izdala nobene prepovedi glede prenosa vrednostnih papirjev in denarja, ki se nahaja v Angliji v rokah inozemcev, v tuje države, razen v one, s katerimi je Anglija v vojni.

Pred koncem sedanje vojne tudi ne bo slovenske avtonomije. Tako je izjavil gradbeni minister dr. Krek dne 21. aprila t. l. na shodu v Trbovljah in dodal, da Slovenci, ki smo doprinesli že toliko žrtv za slovo vseh Jugoslovancev, ne silimo k prehitri realizaciji naše slovenske samouprave.

Čudimo se. Prejšnji petek je imela Zveza industrije svoj občni zbor v Ljubljani. Na občnem zboru je predložil generalni tajnik dr. Adolf Golia poslovno poročilo, v katerem pravi, da zahteva industrija Slovenije, da se prizna OUZDu v Ljubljani svojstvo samostojnega urada. Ni prav jasno, kakšno svojstvo samostojnosti misli s tem. Čudimo se pa tej zahtevi, ker se ne ujema s treznimi srbskimi in hrvaškimi naziranjimi industrije o tem vprašanju. Tajnik dr. Golia je sam vodil samoupravo OUZD več let in mora poznati bistvo in povezanost zavarovanja, vedeti pa mora tudi, da bo potem naša industrija razpolagala z »velikimi« rezervami zavarovanja, navadna bajka. Gospodje industrijci teh stvari podrobno ne morejo poznati, pač pa bi jih razumeli, če bi se jim razjasnilo dejanski stan. Industriji morejo za to zahtevo imeti samo dva motiva, ali da se zavarovanje poslabša in s tem znižajo bremena ali pa hočejo biti gospodarji v »svoji hiši« in gospodariti po svoje. To so pa iluzije. Zavarovanje mora imeti varno naložene rezerve in zavarovanje, ki sloni na vzajemnosti, bo treba izboljšavati. Da slovenski industrijci mislijo tako, nam priča dejstvo, da na zborovanjih in v resolucijah že več let poudarjajo, da je treba »socialna bremena prilagoditi gospodarskemu razvoju«, to je poslabšati.

»Slovenčarji« in Hrvatska. »Slovenec« je objavil izvešček članka o političnem položaju na Hrvatskem v zvezi s predstojecimi občinskimi volitvami, ki je izšel v »Radničkih novinah«. V članku je naslikan položaj v hrvatskih mestih, kjer se je razbohotilo frankovstvo in zraslo HSS čez glavo. Toda »Slovenec« ne bi bil »Slovenec«, ako ne bi k temu članku brizgnil nekoliko strupa proti socialistom. Pravi namreč, da pri občinskih volitvah socialisti ne bi prišli v poštev niti v hrvatskih mestih, niti na podeželju. Namesto tega naj bi »Slovenec« raje povedal svojim bralcem, kod vse bo pri občinskih volitvah na Hrvatskem nastopila katoliška stranka.

Socialistično gibanje na Hrvatskem je gotovo šibko, toda raste samo iz sebe in iz zavednosti, ki je v naših ljudeh. Ko bodo ljudje spoznali tiste, ki danes pljujejo na to, kar so včeraj oboževali in obratno, ližejo, kar so včeraj opljuvali, se bo korenito zasukalo na Hrvatskem.

Jugoslovanska delegacija v Moskvi. Po poročilu Avale je jugoslovanska delegacija, ki jo vodi Milorad Gjorgjević, prispelo dne 25. t. m. v Moskvo, kjer so jo sprejeli zastopniki sovjetske vlade.

O sodelovanju med Jugoslavijo in Madžarsko je dal dajšo izjavo poročevalcem trgovinski minister, ki se nahaja v Budimpešti, v kateri poudarja, da je gospodarsko sodelovanje med obema državama potrebno in koristno za oba naroda.

Doma in po svetu

Gospodarski stiki med Jugoslavijo in Rusijo. Rusija je že pred tremi leti hotela pripraviti gospodarske stike z Jugoslavijo, ki je bila edina država brez gospodarsko političnih odnosov z njo. Takrat je posredoval bukareški češkoslovaški poslanik dr. Šeba, da bi s tem okreplil malo antanto. Sedanja posredovanja so pa prišla baje iz Londona, ker je tudi Moskva za to, da ostane sedanji položaj na Balkanu nespremenjen. Rusija nudi garancije, da se ne bo vmešavala v notranje politične zadeve Jugoslavije. Prvi posveti so se vršili s sovjetskim poslanikom v Ankari in je na to prišlo do uradnega stika. Načelna vprašanja so bila že razčiščena. V Moskvi gre samo še za tekstiranje trgovinske pogodbe.

Kdo ogroža mir na Balkanu? »Hrvatski dnevnik« piše: »Pri balkanskih državah vlada samo odločna volja, da se upro vsakemu napadu, med tem ko niti ena izmed njih nima napadalnih teženj. Tega razpoloženja ne more pokvariti nobena propaganda, niti ne morejo nanj vplivati neke tobožne grožnje zaveznikov, Anglije in Francije, o čemer pišejo neki inozemski listi, in to iz enostavnega razloga, ker so zavezniki tako daleč od balkanskih držav, da bi njihove pretnje ostale brez kakršnegakoli efekta. — Spričo tega je jasno, da bo vladal na Balkanu mir vse dotlej, dokler bosta to želeli dve sosednji velesile, ker oddaljene velesile fizično niti niso sposobne, da bi ta mir porušile. — Izjave, ki jih čitamo v italijanskih in nemških listih, nas stalno zagotavljajo, da niti Nemčija, niti Italija ne pripravlja nobene akcije na jugovzhodu, spričo tega, ako se vse to upošteva, danes ni nobenih znakov, ki bi kazali na to, da bi se utegnili vojna razširiti tudi na ta del Evrope.«

Uvoz in izvoz domačih in tujih valut v Francijo in iz Francije je vezan na dovoljenje urada za valute. Tuje valute in zlato, ki se nahaja v Franciji v privatnih rokah, ni podvrženo popisu, pač pa valute in zlato, ki ga imajo francoski državljani v inozemstvu.

Leninovo 70. rojstno obletnico so v Rusiji svečano praznovali.

Drugi tir na progi Zagreb—Zidani most še ne bo t. l. položen, dasi bi bil zelo nujno potreben. V novi uredbi o gradnji železniških prog ta proga ni vpoštevana.

Naše radijske postaje. Preteklo leto je bilo objavljeno, da je država odkupila beograjsko in zagrebško radio oddajno postajo. Iz pisanja hrvatskih listov pa se vidi, da je zagrebška postaja še do danes v rokah zasebnikov in da je še vedno tako šibka, da se je ne čuje.

Jadranska železnica na Kotor. Izšla je uredba o graditvi normalno tirne proge, ki bo vezala Beograd z Jadranskim morjem in imela svoje izhodišče v Kotoru. Železnica bo tekla deloma tudi po ozemlju nekdanje Črne gore in bo imela odcepek od Nikšića na Podgorico.

Morilec po naročilu. Ravnatelj gozdne uprave v Han Pijesku je ustrelil nek gozdni manipulant Andrija Tutit po naročilu nekega gozdarja.

Zasebne elektrarne se bore proti načrtu o elektrifikaciji države. Najbolj so proti temu, da bi smele države in samoupravne elektrarne določati ceno toka in pa, da bi država in samouprave imele pravico odkupiti zasebne elektrarne še pred potekom njihove koncesije.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Helen je iskala besed, a spregovoriti ni mogla. Royjeva preprosta ugotovitev, da jo Dale ljubi, je njeno razburjenje neizmerno povečala in dala njenim mislim čisto drugo smer. Pozabila je, kaj jo je še pravkar težilo. Ni si upala več Roya pogledati.

»Miss Helen, ne razburjajte se radi tega«, je rekel mehko. »Vi gotovo tega niste krivi. Dejstvo, da ste vi prišli na zapad, ni v vsodi Beasleya ničesar spremenilo, kvečjemu, da jo je morda pospešilo. — Moj oče je star in kar on govori, se sliši kakor zgodovina. On ve za tisoč dogodkov v prošlosti. Ho, v naravi teh dogodkov je že vnaprej določeno, da mora Beasley v svoji najlepši moški dobi v pekel. Ljudje njegove vrste se na zapadu ne postarajo... Zato mislim, da se vam radi tega ni treba razburjati in biti žalostnim. Saj imate prijatelje.«

S pretrganimi besedami, ki niso imele prave zveze med seboj, se mu je Helen zahvalila in ker je medtem pozabila na svoj običajni obhod skozi hleve in staje, je hitela nazaj v hišo, globoko presunjena, srce ji je bilo kakor kladivo, pred očmi ji je vstajala megla in v prsah so ji divjala čustva, ki jih ni mogla obvladati. Roy Beeman je izustil trditev, ki jo je popolnoma vrgla iz tira. Zdela se je čisto naravna in enostavna, vendar usodepolna. Slišati, da jo Dale ljubi, — slišati to odkrito in resno iz ust njegovega najboljšega prijatelja, je bilo preveč čudno, sladko, da bi mogla prav verjeti. Mar je to mogoče? Njena lastna zavest ji je to potrjevala, vendar je bilo to nekaj čisto drugega, kakor pa odkrita izjava iz ust moža. Zdaj niso bile to več samo sladke sanje, skrivnost,

99

ki je mislila, da je samo njena. Kako se je hranila s to skrivnostjo, ki jo je čuvala globoko v svojem srcu!

Osvežujoča sapa je pregnala motno senco z njenih oči, ko je malo pozneje gledala proti gorovju in njen pogled je postal jasno pronicav in oster. V vsej krasoti so kipele gore proti nebu. Črne brazde in pege so se kazale na pobočjih, kjer je še pred nekaj dnevi bilo vse belo. Sneg je hitro tajal. Kmalu bo lahko Dale prišel doli v Pine. To bo dogodek, ki si ga je Helen tako silno želela, ki pa se ga je obenem tako silno bala, kakor se ni bala še ničesar doslej.

Opoldanski zvonec, ki je vabil k obedu, jo je zdramil iz njenih sanj; kako sem se zapustila in polenila, je pomislila. Kako so te ure hitro potekle! Še obeda si danes nisem zaslužila.

Bo ni bilo niti v jedilnici, niti v svoji sobi, a tudi skozi okna se je ni moglo nikjer videti. Helen je s hišnega praga za njo oprezovala, a Bo ni bilo od nikoder. Že prej se je večkrat zgodilo, da je izostala, a Helen se radi tega ni preveč razburjala. Tokrat jo je pa začelo skrbeti. Njeni živci so vnaprej slutili nekaj neprijetnega. Njena čustva so bila silno občutljiva, zdela se ji je, da celo v ozračju vlada nek pritisk. Sama je obedovala, iz njenih oči je odsevala bojazen, ki jo tudi pred staro Mehikanko Marijo, ki ji je stregla, ni mogla prikriti.

Po obedu je dala sporočiti Royu in Carmichaelu, naj pustita vse drugo in zajašeta konja ter gresta iskati Bo. Potem se je odločno poglobila v svoje poslovne knjige, dokler je ni zdramilo naglo peketanje konjskih kopit, ki se je slišalo z dvorišča, da je vstala in stekla na verando. Roy je prijezdil skozi dvoriščno vrata.

»Našli?«, je hitro vprašala Helen.

»Nobenih sledov nisem našel na severni strani«, je odgovoril Roy, medtem ko je razjahal in vrgel povodce konju čez glavo. »Zato sem jahal nazaj, da bi povzel njeno sled od konjske staje. Tedaj pa sem zagledal Las Vegasa, ki mi je mahal s svojim sombrerom. Prijedil je z južne strani. Tukaj je.«

Carmichael se je v lahkem trabu prizibal po poti sedeč na velikem Heleninem vrancu in je dvigal za seboj goste oblake prahu.

»Ho, on jo je videl, čisto gotovo«, je olajšano izjavil Roy, ko je Carmichael pridirjal na dvorišče.

»Miss Nell, ona že prihaja«, je rekel cowboy, ko je zaustavil konja in na svoj poseben, prikupen način zdrknil iz sedla. Potem je z močno, značajno kretnjo zalučal svoj sombrero na verando in dvignil obe roki. »Imam občutek, da je stvar začela!«

»Oj, kaj se je začelo?«, je vzkliknila Helen.

»Govori razumljivo, Las Vegas«, ga je opomnil Roy. »Miss Helen je danes malce nervozna. Se je kaj zgodilo?«

»Da, samo ne vem kaj«, je odvrnil Carmichael in globoko dihal. »Dragi moji, zdi se mi, da se staram. Kajti počutil sem se strašno neprijetno, dokler nisem zagledal Bo. Jezdila je tam doli z griča in potem preko doline. Jezdila je precej hitro in mora biti že v nekaj trenutkih tukaj, če se ni ustavila v vasi.«

»Ho, zdaj jo slišim prihajati«, je rekel Roy. »In — če bi me za to vprašal, bi ti moral reči, da jaha res precej naglo.«

Helen je slišala lahke, hitre, ritmične udarce kopit in potem je zagledala zunaj na ovinku ceste, ki je vodila v Pine, sestrinega mustanga, ki se je ves upehan in penat v diru približeval.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

CELJE

Občni zbor podružnice Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije

kateri se je vršil pretekli torek, dne 23. aprila, je pokazal vso življenjsko sposobnost in agilnost te podružnice med privatnimi nameščenci. Občni zbor je otvoril in vodil dosedanj agilen predsednik tov. Pibrov, ki je obenem podal poročilo o delovanju podružnice v preteklem poslovnem letu.

Tajniško poročilo je podal tov. Šerih, blagajniško tov. Rojnik; nadalje so poročali tov. Škol za prireditveni, tov. Filač za propagandni in tov. Sajovic za kegljaški odsek. Iz vseh teh poročil je razvidno, da je bilo delo podružnice navzlic vsem težočam mnogostransko in uspešno, zato je bil opravičen in soglasno sprejet predlog predsednika nadzorstva tov. Konhajlerja, da se da blagajniku, odboru in odsekom razrešnica in zahvala.

Po končanem poročilu je bil izvoljen novi odbor s tov. Sajovicem na čelu, nakar je tov. Pibrov podal obširno poročilo o položaju nameščencev, o socialno-politični zakonodaji in zahtevah nameščencev. Podčrtal je veliki pomen razširitve pokojninskega zavarovanja za nameščence na trgovske pomočnike ter pojasnil dolžnosti in pravice nameščencev do tega zavarovanja. Poročal je o naredbi glede določitve minimalnih plač za nameščence v Dravski banovini ter o raznih akcijah, ki so usmerjene proti izvajanju te naredbe, ki določa din 1000.— za privatne in din 900.— minimalne plače za trgovske nameščence. Referent je za svoja izvajanja žel splošno odobravanje.

Pri raznoterosti se je razvila obširna debata o delovnem času, o zapiranju trgovin ob sobotah, kakor ob drugih dneh ter o letnem opoldanskem odmoru od pol 13. do 15. ure. K vsem tem vprašanjem je bila sprejeta obširna resolucija:

Pred koncem zborovanja se je tov. Filač spomnil požrtvovalnega dela, ki ga je izvršil tov. Pibrov, ki je bil dolga leta predsednik in ki nas sedaj zapušta, ker so ga prilike primorale, da se je osamosvojil. Zahvalil se mu je v imenu vseh članov in nameščencev ter mu je med burnim odobravanjem izročil lepo spominsko uro. Tov. Pibrov se je za to priznanje iskreno zahvalil in izjavil, da bo tudi v novem položaju ostal na strani nameščencev. Tudi tov. Pibrov se je v imenu Zveze zahvalil tov. Pibrovu za njegov trud v korist organizacije nameščencev in delavcev.

Delavstvo se hoče politično udeleževati. Zadnje čase se je tudi v Celju pojavila želja med delavstvom, da se čimprej obnovi Socialistična stranka, da bo možno pri javnih vprašanjih zastopati tudi delavske interese. Na razna vprašanja članov bivše stranke sporočamo, da bo v kratkem sklican tozadevni sestanek, na katerem se bodo obravnavala vsa prečena vprašanja in napravil načrt za bodoče delo. Vsa poročila bomo redno objavljali v našem listu »Delavski Politiki«, katero si mora vsak somišljenik pravočasno naročiti, da bo mogel slediti razvoju našega gibanja.

Izlet »Vzajemnosti« na Ostrožno, ki se je vršil minulo nedeljo, je zrcalo, ki nam kaže, da celjsko delavstvo želi in potrebuje nedeljskega razvedrila, ker ne mara otopeti vkljub vsem zaprekam, ki se mu postavljajo nasproti posebno v organizatoričnem življenju. V sled točnega odhoda fanfaristov je bila prvotna udeležba zelo pičila, med potjo pa se je izletnikom pridružilo toliko sodruživ in sodrugov, da so bili obširni prostori na dogovorjenem cilju mnogo premajhni. Zakasnele gručice izletnikov niso dobile več prostora, saj so bili tekom pol ure zasedeni vsi sedeži. Ob zvokih fanfar se je dvignil zastor in pričela se je prava izletniška radost. Poskočna mladina se je kmalu znašla in zabavala na svoj način, med tem so pa odmore krajšali pevci, ki nam jih vsaj ob takšni priliki ne manjka. Temni oblaki so nas s svojimi sicer potrebnimi kapljicami prislili k predčasnemu odhodu. Ker je pa na povratku povorka krenila še k eni izletniški točki, da bi dostojno zaključila izletni program, se je to hudo maščevalo. V sled disciplinarno smo morali na pot ob času najslabšega vremena, ko je najhujše lilo. Izleti so nam potrebni in maj se še večkrat prirede; računati se pa mora z boljšimi strategiji in pripravi tudi na vremenske neprikljike.

uspeh ZZZD v Celju. Kakor smo čuli, bo te dni baje podpisana kolektivna pogodba za vse mestne uslužbenke. Tozadevna pogajanja se vrše že skoro eno leto, sedaj pa bodo na posebno zahtevo uslužbenecv mestne elektrarne uspešno zaključena, tako da bo v smislu kolektivne pogodbe prešlo mestno delavstvo v bodoče za okrog 50 odst. višje meze. Pogajanja vodi ZZZD in če smo v stvari pravilno informirani, lahko samo čestitamo!

V. J.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Umrli je Anton Belec, kleparski mojster v Št. Vidu pri Ljubljani v 83. letu starosti. Belec je bil med prvimi pristaši SLS in se je udeleževal v društvi in gospodarskih organizacijah. Pred razpustom okoliške okrajne bolniške blagajne v Št. Vidu je bil nje načelnik ter se je odločno upiral centralizaciji socialnega zavarovanja v letih 1919—1921. Kot klepar je pokrtil 300 cerkvenih zvonikov. V vsakem oziru je bil jako agilen mož.

JESENICE

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilmski »Pesem sreče« z Deanno Durbinovo v glavni vlogi. Med dodatki risana šala, kulturni film in zvočni tednik. Sledi za prvi maj vefilmski »Njen prvi ples«.

MARIBOR

Majska akademija delavskih kulturnih društev

se bo vršila v soboto, dne 4. maja t. l. s pričetkom ob pol 20. uri v dvorani »Sokolskega doma« (prej »Union«) na Aleksandrovi cesti.

Vstopnice v predprodaji se dobijo v upravi našega lista in v tajništvu KMO ter pri društvenih odbornikih in zaupnikih.

Opozarjamo na to važno prireditev vse delavce in delavke in jih vabimo, da si pravočasno nabavijo vstopnice.

Okrog 7000 ha zemlje bi se pridobilo z regulacijo Dravske struge med Mariborom in Ormožom. Če bi se pa v zvezi s tem ukrenilo tudi izsuševanje močvirnatih polj, bi se ra po mnenju strokovnjakov lahko pridobilo okrog 20 do 25 tisoč ha zemlje, ki bi jo lahko s pridomo uporabljali naši poljedelci. Vsekakor bi se bogato izplačalo izvesti ta načrt, ker bi dobili številni delavci na ta način zaposlitev, na drugi strani pa bi poleg rodovitne zemlje, ki je pri nas tako zelo primanjkuje, bila odstranjena tudi neke vrste malarija, ki se v teh krajih ob časa do časa pojavlja.

Staro mestno pokopališče bo s 1. majem končnoveljavno ukinjeno in zaprto, tako je razglasil te dni mestni magistrat. Do tega dne naj se lastniki grobov pobrigajo za prenos ostankov svojih pokojnikov in za odstranjenje spomenikov; po 1. maju ne bo nihče več smel na pokopališče, spomeniki, ki bodo po tem dnevu še ostali na pokopališču, pripadajo v last mestni občini. Tako je odrejeno čisto na kratko, čeprav še danes ni pojasnjeno, čigava last je prav za prav to pokopališče. Javnost s to rešitvijo ni čisto zadovoljna; že takoj, ko se je začelo govoriti o ukinitvi, so bili iznešeni predlogi, naj bi se v tem slučaju ne, onečastilo tega svetlega kraja, marveč, naj bi se ga še nadalje pustilo kot nekaj posvečen, kulturni park, z vsemi važnejšimi spomeniki na svojem mestu, ker je to najgornjejsi kulturni muzej mesta Maribora za zadnjih 150 let.

Umestno bi bilo, da bi se vsaj za naše najzaslužnejše pokojnike pustilo v tem starem gaju mirno počivališče, čeprav v skupni grobnici, da bi imel tudi Maribor svoj panteon na dostojnem mestu. Zdaj pa se jih hoče prenesti daleč doli na Pobrežje, kjer jih bo težko kak tujec našel.

Sola za vlakovodje. Pred leti so se potegovali starejši železničarji za to, da bi se jim bilo dovolilo polagati izpite za vlakovodje. Toda na njih prošnje so dobili vedno negativne odgovore. Sedaj pa je naenkrat nastala potreba po novih vlakovodjih in je bilo tudi precej starejših železničarjev pozvanih v tečaj, ki traja menda eno leto. Mlajši, ki so šele prišli na železnico in obiskujejo šolo, so službe prosti, starejši sprevodniki pa morajo v to svrhu žrtvovati svoj prosti čas. Kako je to prijetno si lahko vsak sam predstavlja, ako se zamisli v položaj takega sprevodnika, ki pride pozno ponoči v vlakom domov, zjutraj pa mora biti v šoli in potem popoldne zopet odpelje, kdo ve kam. Razen tega bi ravno starejši sprevodniki morali imeti več prilike za učenje, ker večina med njimi nima kakšne posebne šolske izobrazbe, dočim so mladi, ki so pozvani v tečaj, vsi absolventi kakšne meščanske ali pa nižje srednje šole in se že zato mnogo lažje učijo, kot pa prvomenovanani, ki so razen tega že v letih, ko človeku učenje ne gre več gladko izpod rok. Iz prometnih ozirov pa je tudi nevarno vozneemu osebiu prikrajševati počitek, zato bi se morala zadeva s to šolo kako drugače urediti.

Sela mestnega sveta mariborske mestne občine se bo vršila v torek, dne 30. aprila s pričetkom ob 18. uri v mestni posvetovalnici. Poleg drugih zadev bo mestni svet razpravljal tudi o povišanju prejemkov mestnim uslužbencem.

Pred mariborskim kolodvorom so posekali košata drevesa, ki sicer res niso bila posebno lepa, a so vendar v poletni vročini dajala blagodejno senco potnikom, ki so čakali na vlake, izvozkovcem in šoferjem, ki se bodo morali sedaj po ves dan na soncu pariti. Tja so nasadili sedaj mlade topole, pozabili pa so na divje zaraščeno rampo in pa, kar bi bilo še bolj potrebno, na novo stranišče.

LAŠKO

Občina sv. Krištof pri Laškem ima okrog 4500 prebivalcev, volilcev 1089 (volišče Laško 657, volišče sv. Jedert 432), posestnikov 213, kočarjev 420, najemnikov 300, obrtnikov 96, pomočnikov 6, vajencev 16, vojni invalidov 17, tujih državljanov 5, Nemcev 5, Čeha 2, Srbohrvatov 4, Rus 1, pravoslavni 10, evangelijskih 5, starokatolik 1, šoloobveznih otrok imajo: šola Rečica 140 (uč. 2), sv. Jedert 186 (4) in Šmarjeta 172 (3), nepismenih ljudi je nad 100 (težke terenske nepravilike in oddaljenost do šol); najstarejši občan je 92 letni Brezovšek Franc na Ogečah pri Rimskih toplicah, občanka pa 94 letna Pikel Marija v Sedraže pri sv. Jederti.

LITIJA

Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, podružnica v Litiji, sklicuje za v nedeljo, dne 28. aprila t. l. s pričetkom ob 9. uri dopoldan v dvorani na stavbah sestanek vsega predilniškega delavstva. Dolžnost vseh zavednih delavcev je, da se sestanka v čim večjem številu udeležijo in pomagajo pri bodočem delu organizacije za izboljšanje delavskega položaja. V skupnosti je moč! Posameznik ne pomeni nič. — Družnost!

Rupajte samo pri naših oglaševalcih!

RUŠE

Strokovna organizacija je obravnavala na svoji seji dne 24. t. m. ob navzočnosti velikega števila delavstva važna vprašanja, osobito radi naraščajoče dragine in omiljenja posledic za delavstvo, je bilo stavljenih več predlogov. Delavstvo je tudi zelo razburjeno radi vesti, da namerava tvornica za dušik sprejeti v službo kot blagajnika s 1. majem t. l. uvoženega postajenačelnika g. Bučarja. V kolikor so te vesti resnične, se bo šele pokazalo. Ni verjetno, da bi tvornica sprejemala upokojence s pokojnino mesečnih din 2000 še v službo, ko je vendar dovolj sposobnih mlajših brezposelnih, ki bi prišli lahko v poštve. Razen tega je tudi med ostalimi uradniki za to službo že dovolj vpletenih. S takim korakom bi podjetje pač takoj in upravičeno izgubilo ves sloves kot podjetje, ki je do sedaj še vedno upoštevalo socialne želje svojih nameščencev in delavcev. Vsekakor je delavstvo pripravljen podvzeti glede tega ostrejši stališče, da se v kolikor se bo šele pokazalo, da delavstvo ni možno več nobenih akcij v znak solidarnosti.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Kino Pobrežje 27. in 28. aprila »Pod žarkim soncem«, Buck Jones s dodatkom smešnice in Fox novosti.

KRANJ

Mnogi potniki iz Kranja in Trziča, zlasti pa delavci, ne morejo razumeti, zakaj stoji vozovna osebna garnitura vedno izven postaje Kranj, skoro 3 minute daleč. Tako se je že zgodilo mnogim, da je tržiški vlak odšel iz Kranja, potniki pa so ostali na postaji. Zakaj ne bi ta vlak stal paralelno s peronom, ali vsaj tako, da bi bila vidna zadnja stran tega vlaka z napisno ploščo: »Vlak proti Trziču«, kakor imajo urejeno tudi druge postaje. Službojoči vratar bi moral glasno javiti potnikom odhod tega vlaka, vsaj 2 minuti pred odvozom. Upamo, da bo postajna uprava v Kranju uredila to zadevo v splošno zadovoljstvo potujočega občinstva.

»Gorenjec« se je v svoji zadnji številki obregnil tudi radi plesne šole »Vzajemnosti« v Kranju. Na koncu svojega članka poziva policijsko oblast, da naj v bodoče ne izdaja več dovoljenj za plesne vaje. Pripominjamo samo to, da so se plesne vaje vršile ko ni bilo še »Gorenjca« in se bodo vršile ko ga najbrže več ne bo. Plesne vaje se vršijo po srednjih šolah, med akademsko mladino po izobraževalnih društvih in ta mladina ne razgraja po krčmah, kakor to delajo nekateri, ki so tudi blizu »Gorenjca«. O mladini, ki zahaja na plesne vaje nihče ne more trditi, da je radi tega pokvarjena. Seveda se plesne vaje vršijo pri vsakem resnem društvu pod nadzorsvom. Če delavci in delavke zahajajo k plesnim vajam, se jim to pač ne more šteti v zlo, saj s tem spoznavajo, da ni zabava samo pri litru vina, temveč, da si brez rjančevanja v svojem prostem času privoščijo nekaj zdrave zabave. Vznemirjajo pa lahko nedolžne plesne vaje samo pokvarjeno gospodo.

Gostovanje dramatičnega odseka »Vzajemnosti« v Dupljah v nedeljo, dne 28. aprila se radi nepričakovanih zaprek odpove.

TRZIC

Rezmere v naši predilnici in tkalnici po tekstilnem štrajku so nas prisilile k molku. Če si le kihnil, so ti že servirali štrajk in odpust. Ker smo tudi vedno slišali o socialnem čutu gg. tovarnarjev, smo mislili, da je vse v redu. Ko se pa spomnimo nazaj, pa vidimo, da je socialni čut teh gg. odšel neznano kam. Dela se neredno, kljub zadostnim naročilom in zadostni množini surovin. Čezurno delo se ne plačuje s 50 odst. poviškom. Imamo starostni fond, v katerega plačujemo vsi zaposleni po 7 din na mesec, a pravilnika za izplačevanje, katerega je g. doktor obljubil že leta 1936, še danes nimamo. Javno pa pozivamo gg. zaupnike, da nam izposlušajo pravilnik k starostnemu fondu, v katerem leži milijonski premoženje delavstva. Delavci, še slabše se vam bo godilo, ako bomo stali izven svobodnih strokovnih organizacij. Zato vas pozivamo, da se organizirate in pokazete zopet svojo voljo. — Več iz dremavice se vzbujajočih delavcev.

Kaj je z javnim kopališčem? Ker smo doživeli že večkrat bučne občinske volitve z raznimi obljubami, ki nam povzročajo le Tantalove muke, bomo danes javno spregovorili o nekaterih stvareh, ki naj bi jih današnji občinski gospodje reševali tako, da bodo vsi občani deležni sadov.

Gospodje že 7 let govorijo o napravi kopališča, ki je za 3000 tržiških delavcev neobhodno potrebno. Oba potoka, Mošenik in Bistrica, sta za kopanje v poletnem času absolutno neprimerna. To občuti zlasti delavska mladina. V obe strugi se stekajo razne fekalije, posebno industrijske, izmed katerih so mnoge še strupene. Ali ne bi mogla občina posredovati pri podjetjih za nabavo čistilnih naprav (filtrir), preden odtečejo nerabne tekočine v struge. Občani v hišah ob strugah uživajo ob vročini neznosen smrad iz potokov. Gospodje so gradili strelišče, ki je stalo precej denarja. Iz občinskega gozda so žrtvovali tudi les. Strelišče pa je v korist le lovem in tistim, ki si ob nedeljah preganjajo dolg čas, kopališče pa bi bilo v korist vsem občanom, saj je glavni vir higijene. Poleg tega bi se kopališče s kopalnimi kartami v razdobju več let samo amortiziralo.

TRBOVLJE

Naša »Vzajemnost« ponovi v nedeljo, dne 28. aprila ob pol 4. uri pop. v Delavskem domu nadvse uspelo komedijo v 3 dejanjih »Maškara«. Toliko pohvalne kritike in zadovoljstva, kot so jo izrazili obiskovalci te igre, že dolgo ni bila deležna nobena druga igra. Vsi, ki želite doživeti veselo popoldne in za nekoliko ur pozabiti vsakdanje tegobe, pridite! Družnost!

Podmladek »Rrdečega križa« na trboveljski meščanski šoli je našel tudi Golijevo pravljico »Princeska in pastirček« in sicer prav dobro. Opomnili bi pa g. režiserja, da naj skuša razumeti mlade igralce in naj jim ne ubija veselja in volje do dela s kričanjem in z roko. Te metode so se preživele in se predvsem ne bi smele uporabljati v naši srednji šoli.

STUDENCI PRI MARIBORU

Draginja in delavska zaščita. V soboto, dne 27. t. m. s pričetkom ob pol 8. uri zvečer se bo vršil v gostilni pri »Beli zastavi« na Pekrski cesti sestanek s sledečim dnevnim redom: 1. Draginja in socialna zaščita; 2. obramba delavcev v gospodarski krizi. Na sestanku bodo poročali ss. dr. Reisman, Eržen Viktor in Jelen Adolf. Vabimo vse naše sodružice in sodruge, da se tega sestanka v čim večjem številu udeležijo.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

Halo! Halo!

Velika odprodaja manufakturnega blaga radi odselitve. Prodajamo od 10-20% cenejšje od znano nizke in stare cene. Ne zamudite prilike dokler še traja zaloga in pohitite vsi v

Češki magazin, Maribor
pri glavni policiji

Potrebno povišanje prispevka

za bolniško zavarovanje rudarjev

Vsled stalno naraščajoče draginje so se tudi plače rudarjev bistveno spremenile. Odmera za prispevek in hranarino v bolniški blagajni pri bratovskih skladnicah pa datira še iz leta 1934. Edino krajevna bratovska skladnica v Mežici je v tem času spremenila višino zavarovane režijske mezde in s tem v zvezi izvedla povišanje hranarine. Pri vseh ostalih bratovskih skladnicah pa se ni nič spremenilo, čeprav so se mezde rudarjev v tem času povišale za 14 do 23 odstotkov.

Ker je obstoječa hranarina pri današnji draginji absolutno nezadostna, ker znaša za rudarja kopača pri TPD le din

26.30 dnevno, a za učnega kopača pa le din 22, je samo ob sebi umevno, da si s tem denarjem bolnik ne more pomagati, posebno ne, če mora preživljati še družino, kar je v večini primerov slučaj.

Zato je zelo potrebno, da krajevni odbori posameznih krajevnih bratovskih skladnic o tem razmišljajo, se z delavstvom posvetujejo in pripravijo potrebne predloge, katere bodo potem predložili v razpravo na skupščini Glavne bratovske skladnice. Res je, da bo treba prispevke nekoliko zvišati, ali vsekakor bo lažje zdravim to žrtev prenesti, kakor pa bolnemu biti lačen.

Vprašanje priznanja delavske službene dobe železničarskim nastavljenecem

Železničarji se že mnogo let borijo za to, da se delavcem v slučaju nastavitve priznajo za napredovanje in pokojnino vsa doletanja leta službe, kakor je to bilo pred 1926 letom. Ta pravica jim je bila s finančnim zakonom 1926-27 odyzeta, v kolikor niso bili nastavljeni že pred 1. novembrom 1923. Od tedaj so se jim računala samo nastavljena leta. Ker so pa bili nekateri prizadeti nastavljeni komaj po par let in se jim prejšnja službena doba ni vštela, čeprav so imeli celokupne službe celo nad 30 let, so vsled tega ostli domala brez vsake pokojnine ali pa so prejemali le po par sto dinarjev.

Na podlagi nešteti intervencij raznih organizacij, posebno pa prizadetih samih, je bil na predlog g. prometnega ministra že v lanski finančni zakon vnešena tozadevna določba za priznavanje delavskih let. Toda be-

sedilo te določbe je bilo tako sestavljeno, da se ista ni mogla izvajati, radi česar bi se bila imela z letošnjim finančnim zakonom popraviti. To pa se ni zgodilo. Na tozadevno vprašanje neke deputacije je g. predsednik vlade izjavil, da bo vlada tudi to vprašanje rešila s posebno uredbo. Čas je že, da bi bil konec stradanja, ki ga prizadeti niso sami zakrivali.

Nemška izdaja »Nouvelles Tchecoslovaques«. V Parizu je pred letom dni začela izhajati informativna češkoslovaška revija z imenom »Nouvelles Tchecoslovaques«, ki poroča o stanju v bivši Češkoslovaški ter propagira zblizanje narodov srednje Evrope. S prvim aprilom letošnjega leta je pa revija začela izhajati tudi v nemščini. Revija se izredno zanima za delavsko gibanje a

Iz Češke

Porast »Krematorija«. Češki listi javljajo, da je pristopilo v češko društvo »Krematorium« v Pragi od 1. januarja do aprila t. l. skupno že 3453 novih članov, kar znači nenavadno velik prirastek, ker je sprejelo društvo lani celo leto samo 3780 novih članov. Ideja vpepeljevanja mrličev torej med Čehi nenavadno pridobiva.

Kazen radi oblačilnih kart. Plzenska »Nova Doba« prinaša na prvi strani debelo tiskano vest, da je bila v četrtek na trgu aretirana trgovka, ki je prodajala tekstilno blago brez oblačilnih listkov in kart ter so jo kaznovali na 14 dni zopora in jo takoj vtaknili za rešetke, ker kazen nima odločilnega učinka.

Obsojena Čehinja radi veleizdaje. (Der Neue Tag). S sodbo »Volkgerichtshofa« (Ljudskega sodišča) v Berlinu je bila obsojena Čehinja Fildan Cecilija iz Prostějova radi priprav veleizdaje, storjene z razširjanjem nemško-sovražnih letakov na 4 leta robitve in na izgubo državljanstvih pravic za 4 leta.

Pravice Nemcev na Češkem. Protektor rajha je objavil opozorilo, da je treba tolmačiti raztegnitev zakona o nemškem državljanstvu

na Češko in Moravo v tem smislu, da imajo Nemci na Češkem vse pravice državljanov Nemčije, kakor tudi protektorata Češke in Morave.

Pri Hitlerjevi proslavi rojstnega dne v Pragi je priredila narodno-socialistična stranka parado na Staromestnem trgu, pri kateri sta govorila državni tajnik SS skupinovodja K. H. Frank in vladni predsednik SS višji vodja Hans Krebs.

200.000 Pražanov v praško okolico. Zadnja nedelja je bila prvi poletni dan v Pragi, ne sicer po koledarju, ampak po toploti. Na Vltavi je bil prvič letos živahen ladijski promet. Parniki iz Prage so bili prenapolnjeni, kakor tudi vsi nedeljski vlaki. Ravno tako so bile vse ceste in pota v praški okolici v popoldanskih urah prenapolnjene izletnikov, ki so zasedli vse vrtnice restavracije. Cestna železnica je morala pripraviti na večih progah izredne vlake. Na bregih Vltave so se pojavili prvi kopalci, ki so se deloma sončili v ravnini pa je bilo toliko kopalcev, kot sredi vročega poletja. Notranje mesto je bilo popolnoma izpraznjeno. Cenijo, da je bilo v okolici čez 200.000 Pražanov na izletih. (Narodni Práce).

Delavski pravni svetovalec

Ločitev zakona in delovanje med zakonci (Jesenice)

Vprašanje: Oče se je odselil od moje matere in sedaj stalno biva nekje v Italiji. Mati se je že tudi od njega sodno ločila iz izključne očetove krivde, ter je bil obsojen na plačilo pravnih stroškov. Ali bo imel oče pravico do dedovanja, če preživi mater, ki ima tu srednje posestvo? Ali smo otroci dolžni skrbeti za očeta, če se povrne? Ali bi imelo kakšne neugodne posledice materino zadržanje, če bi očetu branila stopiti v italijansko državljanstvo?

Odgovor: Če je zakon med materjo in očetom ločen iz izključne očetove krivde, naj mati tudi predlaga, da se vse ženske pogodbe izreko za razveljavljene. Zakonite dedne pravice oče nampram materi sedaj po ločitvi zakona nima. — Otroci so sicer dolžni podpirati svoje stariše, ki zaidejo v stisko, toda v tem primeru Vaš oče take podpore s strani svojih otrok ne bo mogel zahtevati, ker jih je sam očitno zlohotno zapustil. Če Vaš oče želi dobiti italijansko državljanstvo, ni razloga mu to braniti, zlasti še, ker bo s tem izgubil naše državljanstvo in kot tak ne bo mogel iskati pri nas kake druge podpore.

Zaščita denarnega zavoda (Vitanje)

Vprašanje: Pokojna mati moje žene je slednji izročila hranilno knjigo z namenom, da s hranjenim denarjem poplača vse potrebne stroške. Ko se je sedaj moja žena zglasila pri hranilnici ter tam predložila vse račune o pogrebnih stroških, pa ji je hranilnica izplačala le din 100.—. More li moja žena tožiti hranilnico na izplačilo večjega zneska, ker se hranilnica sklicuje na zaščito?

Odgovor: Po uredbi o zaščiti denarnih zavodov so denarni zavodi dolžni izplačevati stare vloge, t. j. vloge, ki so bile vložene pred vložitvijo prošnje denarnega zavoda za priznanje zaščite, po posebnem izplačilnem razporedu, pri katerem se morajo v prednostnem vrstnem redu vpoštevati plačila za bolezen, smrt in podobno. Ker je torej po Vašem lastnem zatrjevanju predmetna hranilnica zaščiten po tej uredbi, ste upravičeni zahtevati od hranilnice le tisti del vloge v takojšnje izplačilo, ki vam po izplačilnem razporedu pripada. Pri hranilnici zahtevajte vpogled v izplačilni razpored, ki mora biti sestavljen za vsake 6 mesecev. Iz tega izplačilnega razporeda mora biti tudi razvidno, koliko je določenega denarja za izplačilo zahtevkov, ki jih je treba vpoštevati v prednostnem vrstnem redu.

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru
zadruga z omejenim jamstvom - Frankopanova ulica 37, v lastnem posloplju.

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 13.143

Telefon št. 26-35

Vabilo na

68. redno letno skupščino

ki se bo vršila v nedeljo, dne 28. aprila 1940 ob pol 9. uri zjutraj v Gambrinovi dvorani v Mariboru.

DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnje skupščine;
2. poročilo upravnega odbora in predložitev računskega zaključka za leto 1939 s predlogom o uporabi bilančnega prebitka;
3. poročilo nadzornega odbora;
4. odobritev računskega zaključka in sklepanje o predlogu upravnega odbora glede uporabe bilančnega prebitka ter o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru;
5. volitve:
 - a) 2 članov upravnega odbora in 1 namestnika;
 - b) 2 članov nadzornega odbora in 1 namestnika;
6. določitev vsote do katere se zadruga lahko zadoži in koliko lahko največ kreditira posameznim zadržnikom;
7. sklepanje o predlogih in pritožbah zadržnikov;
8. slučajnosti.

V MARIBORU, dne 29. marca 1940.

RUPERT INGOLIČ,
predsednik.

O P O M B A:

1. Vsak član se mora na skupščini izkazati z deležno knjižico.
2. V slučaju, ako bi bila skupščina ob napovedani uri nesklepčna, se bo vršila pol ure pozneje, t. j. ob 9. uri, ki pa bo sklepala ne glede na število navzočih članov.

Poslovne ure:

Vsaki delavnik od 17. do 19. ure
in vsako soboto od 16. do 18. ure.

Hranilne vloge:

Obrestna mera od 4 do 5 odstotkov.

VABILO na redni letni občni zbor

»Produktivne zadruge krojačev v Mariboru«, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 6. maja s pričetkom ob 20. uri v društvenem lokalu na Ruški cesti št. 5.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega rednega občnega zbora;
2. poročilo načelstva;
3. poročilo nadzornega odbora;
4. sklepanje o letnih sklepnih računih, o podelitvi razrešnice načelstvu in nadzorstvu;
5. sprejem novih zadržniških pravil;
6. volitev novega upravnega odbora in namestnikov;
7. volitev novega nadzornega odbora in namestnikov;
8. razno.

Če skupščina ob napovedanem času ni sklepčna, se vrši pol ure pozneje druga, ki sklepa veljavno neglede na število navzočih zadržnikov.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

VABILO na redno letno skupščino

»Produktivne zadruge kamnosekov«

za oblikovanje granita z o. i. v Ribnici na Pohorju, ki se bo vršila v nedeljo, dne 5. maja 1940 s pričetkom ob 9. uri dopoldne v gostilniških prostorih g. Kriveca Ivana v Ribnici na Pohorju.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega rednega občnega zbora;
2. poročilo upravnega odbora;
3. poročilo nadzornega odbora;
4. sklepanje o letnem zaključku in podelitvi razrešnice upravnemu in nadzornemu odboru;
5. sprejem novih zadržniških pravil;
6. volitev novega upravnega odbora;
7. volitev novega nadzornega odbora;
8. predlogi in pritožbe;
9. raznoterosti.

Če skupščina ob napovedanem času ni sklepčna, se vrši pol ure pozneje druga, ki sklepa veljavno ne glede na število navzočih zadržnikov.

Upravni odbor.

Nadzorni odbor.

Potrta neizmerne žalosti javljam vsem sorodnikom in znancom žalostno vest, da je moj nad vse ljubljani mož, oz. brat, zet, svak in štric, gospod

Josip Mastnak

lastnik kavarne „Central“

po kratki toda težki bolezni v ponedeljek, 22. aprila v Gradcu umrl ter bil po lastni želji v tamkajšnjem krematoriju v sredo 24. aprila upepeljen.

Maribor, Graz, Zagreb, Kamnik, 24. aprila 1940.

Globoko žalujoča soproga
Leopoldina Mastnak, roj. Muggenauer
v imenu vseh sorodnikov